

۱۴۹۹۳۴

بسمه تعالی

«مسئولیت مدنی اشخاص

در

روند انجام تشریفات گمرکی»

مسعود ولی زاده

۱۳۹۶

سرشناسه	: ولی زاده، مسعود، ۱۳۵۶ -
عنوان قرارداد	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	: مسئولیت مدنی اشخاص در روند انجام تشریفات گمرکی/مسعود ولی زاده.
مشخصات نشر	: تهران : مسیر دانشگاه، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۵۰-۸۸-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۶۹-۱۷۳.
موضوع	: گمرک -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Customs administration -- Law and legislation -- Iran
موضوع	: مسئولیت (حقوق) -- ایران
موضوع	: Liability (Law) -- Iran
موضوع	: اشخاص (حقوق) -- ایران
موضوع	: Persons (Law) -- Iran
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ و ۸/۵/۴۵/۴۵ KMHT
رده بندی دیویی	: ۳۴۲/۵۵۰۵۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۶۹۴۶۴۲

عنوان کتاب : مسئولیت مدنی اشخاص در روند انجام تشریفات گمرکی

مؤلف : مسعود ولی زاده

ناشر : مسیر دانشگاه

سال و نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۵۰-۸۸-۰

تیراژ : ۱۰۰۰ نسخه

قیمت : ۱۵۰۰۰۰ ریال

تهران. خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان روان پرستی، بلاک ۸۹ واحد ۱

همراه: ۹۹۲۴۸

تلفن: ۶۶۹۷۴۳۱۶-۱۷

M.dpud@yahoo.com

www.mdnashr.ir

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه
--------	-------

فصل اول

۱۱.....	مفاهیم اصلی و مبانی مسئولیت مدنی در اماکن گمرکی
۱۲.....	۱-۱ تعاریف و مفاهیم
۱۲.....	۱-۱-۱ مسئولیت
۱۳.....	۱-۱-۱-۱ مسئولیت مدنی و انواع آن
۱۳.....	۱-۱-۱-۱-۱ مسئولیت قراردادی
۱۵.....	۱-۱-۱-۱-۲ مسئولیت غرض قرارداد (ضمان قهری)
۱۶.....	۲-۱-۱ اشخاص
۱۷.....	۳-۱-۱ تشریفات گمرکی
۱۹.....	۴-۱-۱ کارگزار گمرکی، کارمند کارگزار گمرکی
۲۰.....	۵-۱-۱ انواع کالا در گمرک از نظر شرایط واردات و صادرات
۲۲.....	۶-۱-۱ اظهارنامه گمرکی
۲۵.....	۷-۱-۱ پروانه گمرکی
۲۷.....	۲-۱ مبانی مسئولیت مدنی
۲۷.....	۱-۲-۱ مبنای مسئولیت
۲۸.....	۲-۲-۱ تقصیر و مسئولیت بدون تقصیر
۳۰.....	۳-۲-۱ مبنای حق جبران خسارت
۳۵.....	۴-۲-۱ مبنای تعیین مسؤول

فصل دوم

۳۷.....	انواع رویه های گمرکی و مسئولیت مدنی مراجع تحویل گیرنده کالا
۳۸.....	۱-۲ کالاهای ورودی به قلمرو گمرکی
۳۸.....	۱-۱-۲ ورود قطعی
۴۳.....	۲-۱-۲ ورود موقت
۴۴.....	۳-۱-۲ ورود موقت برای پردازش

۴۷	۴-۱-۲ مرجوعی
۴۸	۵-۱-۲ عبور خارجی و داخلی
۵۰	۲-۲ کالاهای صدوری
۵۰	۱-۲-۲ صدور قطعی
۵۲	۲-۲-۲ صدور موقت
۵۲	۳-۲ سایر رویه های گمرکی
۵۳	۱-۳-۲ لای سفری
۵۵	۲-۳-۲ رسولات پست بین المللی
۵۷	۳-۳-۲ پیک سی می و پست های پست سیاسی
۵۸	۴-۳-۲ وسایل نقلیه برای اصد تجاری
۵۹	۵-۳-۲ رویه انتقالی
۶۰	۶-۳-۲ رویه کران بری (کابوتار)
۶۲	۴-۲ مسئولیت نگهداری کالا در اما س گمرک
۶۲	۱-۴-۲ انبارهای گمرکی و مسئولیت نگهدار کالا
۶۳	۱-۱-۴-۲ انبارهای گمرکی
۶۴	۲-۱-۴-۲ مسئولیت حفظ و نگهداری کالا در انبارهای
۶۸	۲-۴-۲ انبارهای اختصاصی و مسئولیت حفظ و نگهداری کالا
۶۸	۱-۲-۴-۲ انبار اختصاصی
۷۰	۲-۲-۴-۲ مسئولیت حفظ و نگهداری کالا در انبارهای اختصاصی

فصل سوم

۷۳	ارکان مسئولیت مدنی و تحلیل آنها در روند انجام تشریفات گمرکی
۷۴	۱-۳ بروز تقصیر در روند انجام تشریفات گمرکی (فعل زیانبار)
۷۴	۱-۱-۳ مفهوم تقصیر و انواع فعل زیانبار
۷۴	۱-۱-۱-۳ مفهوم تقصیر
۷۹	۲-۱-۱-۳ انواع فعل زیانبار
۸۵	۲-۱-۳ تقصیر در فعل زیانبار

۱-۲-۱-۳	معیار نوعی (متعارف) در تقصیر	۸۵
۲-۲-۱-۳	معیار شخصی در تقصیر	۹۰
۲-۳	ورود خسارت (ضرر)	۹۱
۱-۲-۳	مفهوم ضرر و انواع آن	۹۲
۱-۱-۲-۳	مفهوم ضرر	۹۲
۲-۱-۲-۳	انواع ضرر	۹۵
۱-۲-۱-۲-۳		۹۵
۲-۲-۱-۲-۳	معزی	۹۶
۲-۲-۳	شرایط ضرر قابل جبران	۹۸
۱-۲-۲-۳	مسلم بودن ضرر	۹۸
۲-۲-۲-۳	مستقیم بودن ضرر	۱۰۱
۳-۲-۲-۳	عدم توسل به وسایل متعدد جبران ضرر	۱۰۵
۳-۳	احراز رابطه سببیت بین خطا و بروز خسارت	۱۰۸
۱-۳-۳	نظریه‌های راجع به مسؤولیت سبب واحد	۱۰۸
۱-۱-۳-۳	نظریه سبب مقدم در تأثیر	۱۰۹
۲-۱-۳-۳	نظریه سبب نزدیک یا آخرین سبب	۱۱۲
۳-۱-۳-۳	نظریه سبب متعارف و اصلی	۱۱۸
۲-۳-۳	نظریات راجع به تسهیم اسباب در مسؤولیت	۱۲۵
۱-۲-۳-۳	نظریه برابری اسباب	۱۲۶
۲-۲-۳-۳	نظریه تشخیص میزان تأثیر هریک از اسباب	۱۳۲

فصل چهارم

نحوه جبران خسارت ناشی از مسؤولیت مدنی در روند انجام تشریفات گمرکی	۱۳۵
۱-۴ موازین ماهوی و شکلی مطالبه خسارت	۱۳۶
۱-۱-۴ موازین ماهوی	۱۳۶
۲-۱-۴ موازین شکلی	۱۴۵
۲-۴ موارد معافیت از جبران خسارت	۱۴۶

۱۴۶	۱-۲-۴ فعل زیان دیده
۱۴۷	۲-۲-۴ تداخل فعل زیانبار در تشریفات گمرکی با اسباب خارجی در ورود خسارت
۱۴۸	۱-۲-۲-۴ سبب خارجی و اثر آن در مسئولیت
۱۴۸	۱-۱-۲-۲-۴ قوه قاهره
۱۵۶	۲-۱-۲-۲-۴ تقصیر شخص ثالث
۱۵۹	۲-۲-۲-۴ اثبات سبب خارجی
۱۵۹	۱-۲-۲-۲-۴ مسئولیت خوانده مبتنی بر فرض تقصیر
۱۶۲	۲-۲-۲-۴ مسئولیت خوانده مبتنی بر اماره مسئولیت
۱۶۴	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۶۹	فهرست منابع
۱۶۹	الف) منابع فارسی
۱۷۳	ب) منابع عربی
۱۷۴	ج) منابع لاتین

مقدمه

گمرک به عنوان مرزبان اقتصادی مسؤول اعمال حاکمیت دولت در اجرای قانون امور گمرکی و سایر قوانین و مقررات مربوط به صادرات، واردات، ترانزیت کالا و وصول حقوق ورودی، عوارض گمرکی و مالیات های مربوطه می باشد. بنابراین در ورود یا صدور کالا نقش گمرک این است که؛ الزامات قانونی در ورود و صدور کالا توسط وارد کنندگان یا صادر کنندگان رعایت شود، محدودیت ها و ممنوعیت های وضع شده مراعات شود، معافیت ها و تخفیف های توصیه شده به موجب قانون در صورت تطبیق مشخصات کالا، اعمال شود و حقوق و عوارضی که وضع شده است را بطور صحیح وصول نماید.

وقتی کالایی به منظور ورود به قلمرو گمرکی وارد کشور گمرکی می گردد و در انبار نگهداری می شود تا هنگامی که از گمرک ترخیص گردد، عادت تشریفاتی لازم است و مدت زمانی طول می کشد. معمولاً اماکن گمرکی شامل انبارها، باراندازها، انبارهای گمرک یا انبار اختصاصی و بطور کلی هر مکانی که کالای گمرک نشده^۱ در آن قرار دارد، می باشد. در مدتی که کالا در گمرک وجود دارد، ممکن است به علل مختلف دچار آسیب دیدگی گردد. از جمله اینکه در انبار آسیب ببیند، در حین ارزیابی و یا بارشماری کالا دچار آسیب دیدگی یا تلف شود و

۱- کالایی که تحت نظارت و کنترل گمرک است ولی تشریفات گمرکی آن به طور کامل انجام نشده است.

مطابق حقوق کشورها، از جمله حقوق ایران و به طور اخص قانون مدنی و قانون مسئولیت مدنی، هیچ خسارت یا آسیبی نباید بدون جبران باشد و فرد مسئول باید جبران خسارت را انجام دهد. در مورد آسیب و خسارت وارده بر کالای موجود در گمرک نیز همین قاعده و اصل حکم فرماست. اگرچه در مواردی ایجاد خسارت بدون غرامت می باشد که به عنوان «اسباب موجد خسارات بدون غرامت» از آن نام می برند.

این کذب با رویکردی حقوقی و با در نظر گرفتن حقوق گمرکی و حقوق مدنی، مسئولیت مدنی اشخاص را در روند انجام تشریفات گمرکی مورد مطالعه و بررسی قرار می دهد و از این منظر دارای نوآوری و تازگی است و می تواند بین نظریات بزرگان و نویسندگان فقه و حقوق مدنی از یک طرف و حقوق گمرکی از طرف دیگر، نوعی تطبیق و مقایسه انجام دهد. نکات تشابه و تمایز آنها را تبیین نماید و در نتیجه قاعده و قانون حاکم بر این امر را تبیین نماید و اثرات کاربردی موضوع را برای تجار، مراجع تحویل گیرنده کالا، اشخاصی که کالاهای خود را به انبارهای گمرک می سپارند و دانشجویان رشته های حقوق و مدیریت گمرکی توجیه نماید.

کتاب حاضر در چهار فصل به شرح ذیل تدوین شده است:

فصل اول با عنوان مفاهیم اصلی و مبانی مسئولیت مدنی در ایران گمرکی که شامل تعاریف، مفاهیم و مبانی مسئولیت مدنی می باشد.

فصل دوم تحت عنوان انواع رویه های گمرکی و مسئولیت مدنی مراجع تحویل گیرنده کالا که مباحثی از جمله: کالاهای ورودی به قلمرو گمرکی، کالاهای صدوری از گمرک، سایر رویه های گمرکی و مسئولیت نگهداری کالا در اماکن گمرکی در آن مورد بررسی قرار می گیرد.

فصل سوم با عنوان ارکان مسؤولیت مدنی و تحلیل آنها در روند انجام تشریفات گمرکی که مباحثی شامل؛ بروز تقصیر در روند انجام تشریفات گمرکی (فعل زیانبار)، ورود خسارت (ضرر) و احراز رابطه سببیت بین خطا و بروز خسارت در آن مورد تبیین و بررسی قرار خواهد گرفت.

فصل چهارم تحت عنوان نحوه جبران خسارت به واسطه مسؤولیت مدنی در روند انجام تشریفات گمرکی که در آن موازین ماهوی و شکلی مطالبه خسارت و موارد معافیت از جبران خسارت، بیان و مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

در پایان لازم می آید همه اساتید و دوستانی که برای بالا بردن سطح علمی این اثر مرا یاری نمودند بلاخص استاد گرانمایه جناب آقای دکتر حسن بادینی و همکار گرامی جناب آقای رضا گلی بایمانه تشکر نمایم. روشن است که این اثر در حد بضاعت مؤلف بوده و قطعاً با این اشباه نخواهد بود لذا همواره خود را نیازمند نظرات و راهنمایی های اساتید محترم و دانشجویان عزیز می دانم.

مسعود ولی زاده

valizadeh.masoud1@yahoo.com

فروردین ۱۳۹۶